

Zona-nucleu a evaluării: metode-tehnici-instrumente

Conceptul de evaluare, spre deosebire de cel de instruire, care include conceptele de predare și învățare, beneficiază de un istoric mai scurt. Conceptul de evaluare, în contextul procesului de învățământ, are o sferă noțională largă, care implică generalizări extensive și intensive. Generalizările extensive ale conceptului de evaluare se referă la teoria didactică privind evaluarea, începând cu principiile docimologice promovate de H. Piéron (1922) și colaboratorii săi, care au apărut acum un secol. Docimologia sau știința evaluării are ca nucleu noțiuni precum: măsurarea, aprecierea, testarea și care induc conexiuni ale evaluării școlare la nivel macrosocial:

evaluarea curriculum-ului, evaluarea instituțiilor școlare, evaluarea cadrelor didactice, evaluarea rezultatelor învățării. Din acest ultim aspect, al evaluării rezultatelor școlare, încep generalizările intensive ale conceptului de evaluare și se face trecerea spre aspectele practice ale acestei categorii didactice. Evaluarea rezultatelor învățării reprezintă un microcosmos, respectiv ceea ce numim frecvent evaluare didactică sau evaluare școlară, cu o bogăție terminologică, ce poate fi sintetizată în câțiva parametri: operațiile evaluării, funcțiile și formele evaluării, agenții evaluării, sistemul de notare, metodele, tehnicile și instrumentele de evaluare, sursele de eroare în evaluarea didactică.

Zona-nucleu a evaluării didactice la care se raportează profesorii și studenții, angajatorii, comunitatea, este reprezentată de triada: metode – tehnici – instrumente de evaluare.

Prin metode înțelegem acele *căi comune* prin care profesorul, în parteneriat cu studenții, măsoară și apreciază prestații, performanțe, conduite și comportamente. Metodele de evaluare sunt grupate, pe criteriu istoric, în metode tradiționale (clasice) și metode complementare. Prima grupă de metode este consacrată în timp, asociată examinărilor de dintotdeauna, cu frecvență și distribuție academică largă, pentru toate disciplinele școlare, condensată în trei probe: orale, scrise și practice. A doua grupă de metode, de dată recentă, vine în completare, nu substituția celor tradiționale! Dacă metodele tradiționale sunt preponderent orientate pe evaluarea componentei intelectuale a personalității evaluatului, metodele complementare evidențiază aspectele noncognitive, respectiv trăiri afectiv-motivaționale și volitive (calități ale voinței), trăsături de personalitate (aptitudini și atitudini). Din această grupă de metode fac parte: observarea curentă și sistematică a comportamentului; referatul; proiectul; investigația; portofoliul; eșantionarea/secvențierea activității studenților (produse ale activității independente sau de grup, realizate pe parcursul seminarelor/laboratoarelor); autoevaluarea și coevaluarea.

Tehnicile de evaluare sunt *proceduri* (pași, etape) prin care se face trecerea din planul abstract al metodei în spațiul concret al măsurării și aprecierii rezultatelor învățării. Fiecare metodă de evaluare, tradițională sau complementară, implică o procedură specifică. Astfel, pentru a realiza o verificare orală a studenților, profesorul trebuie să-și elaboreze o listă de întrebări. Probele orale sunt dialoguri bazate pe întrebări și răspunsuri, prin care profesorul urmărește să identifice cantitatea și calitatea cunoștințelor pe care le dețin studenții, precum și capacitatea lor de a opera cu acestea. Un profesor care stăpânește tehnica întrebării face distincția între răspunsurile pe care studentul le obține direct din memoria sa și cele pe care le obține printr-un proces de raționament. Natura întrebării indică studentului tipul de produs așteptat și, prin urmare, tipul de activitate mentală care trebuie desfășurată. De exemplu, sunt întrebări care necesită doar un răspuns afirmativ sau negativ, întrebări de selecție dintre mai multe alternative sau întrebări generative care așteaptă o opinie argumentată,

întrebări direcționate care indică elevului că trebuie să vorbească pentru sau împotriva unei anumite situații, problemă sau proces.

În teoria și practica evaluării elementul central al oricărei tehnici de evaluare este itemul. Un item este un enunț (cerință, sarcină, întrebare, problemă de rezolvat), considerat a fi „cea mai mică entitate identificabilă a unui test de evaluare didactică” (Stoica, 2001). Tehnicile de evaluare, în funcție de tipurile de itemi, pot fi grupate în tehnici de evaluare „închise” (obiective și semi-obiective) și tehnici de evaluare „deschise” (subiective).

Instrumentele de evaluare sunt *mijloacele* prin care profesorul poate înregistra și obține informațiile necesare pentru a verifica realizările sau dificultățile cursanților. Având în vedere diversitatea instrumentelor care permit obținerea informațiilor despre învățare, este necesară o atentă selecție a acestora. Trebuie remarcat faptul că nu există un instrument mai bun decât altul, deoarece relevanța sa este o funcție a scopului urmărit. Proiectarea instrumentelor de evaluare necesită o atenție deosebită și un exercițiu profesional care facilitează realizarea scopurilor sale: certificarea celor competenți și furnizarea de feedback celor care nu sunt încă. Prin elaborarea instrumentelor de evaluare, procesul de învățare este conceput ca o acțiune profesională care vizează fiecare student și nivelul de competență pe care acesta îl atinge la un moment dat.

În concluzie, în triada metode-tehnici-instrumente de evaluare există o relație de derivare:

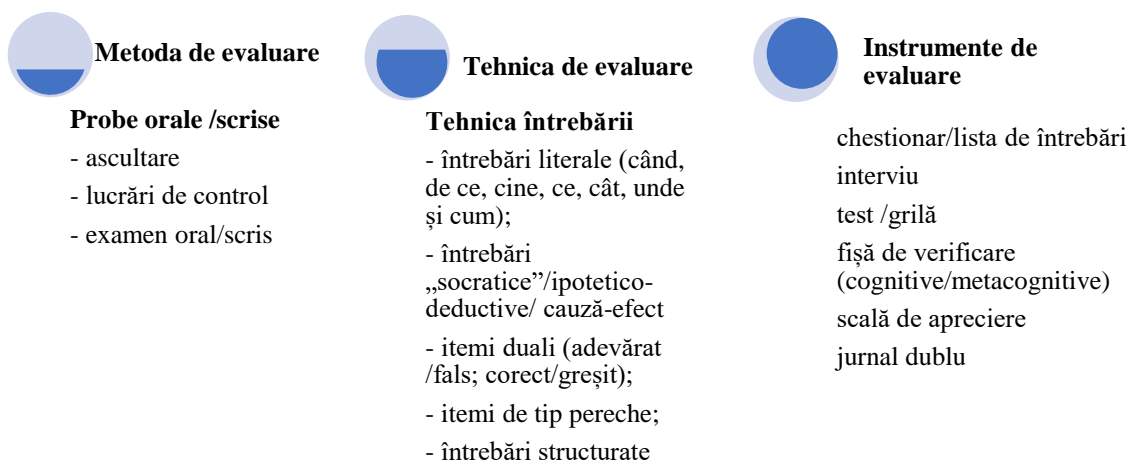

Fig.1 Relație de derivare: metode-tehnici-instrumente de evaluare

În Fig.1 este redată relația de derivare din metoda tradițională (probe orale/scrise - teste docimologice), a tehnicii de evaluare, cum ar fi tehnica întrebării /itemilor (tipul întrebării, formatul întrebării și răspunsul așteptat). Urmează elaborarea de instrumente de evaluare, ca dovezi reale prin care studenții pot demonstra cunoștințe, abilități, atitudini.

Bibliografie:

- Manolescu, M. (2010). *Teoria și metodologia evaluării*. București: Editura Universitară
- Stoica, A. (2001). *Evaluarea curentă și examenele. Ghid pentru profesori*. București: Editura Prognosis